

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ М.І. Мальований

« ____ » _____ 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»**

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність : 183 Технології захисту навколишнього середовища

Факультет: плодоовочівництва, екології та захисту рослин

УМАНЬ - 2019

Робоча програма з дисципліни «Екологічне право» для студентів за напрямом підготовки спеціальність : 183 Технології захисту навколишнього середовища. «   » 2019 року.

Розробник: к. і. н., Коваленко-Чукіної І.Г

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних та правових дисциплін (протокол № _____ від «_____» _____ 2019 р.)

Завідувач кафедри

«_____» _____ 2019 р. _____ Л.В.Машковська

Схвалено науково-методичною комісією
факультету плодощовівництва, екології та захисту рослин протокол

№ _____ від «_____» _____ 2019р.

Голова науково-методичної комісії факультету плодощовівництва, екології та захисту рослин протокол

«_____» _____ 2019р. _____ А.Г. Тернавський

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 18 « Виробництво та технології »	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність : 183 Технології захисту навколишнього середовища	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		7-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь бакалавр	Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		28 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
46 год.	-		
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44 : 46

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння студентами основних теоретичних положень і понять національного права України, розуміння ними Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування в них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.

Завдання вивчення дисципліни «Екологічне право» є набуття таких компетентностей :

інтегральної:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми технічного і технологічного характеру у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ і методів технологій захисту навколишнього середовища, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальної:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Знання і критичне розуміння предметної області та професійної діяльності
- Здатність спілкуватися державною та іноземною мовою.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність розробляти та управляти проектами.
- Прагнення до збереження навколишнього середовища та забезпечення сталого розвитку суспільства.
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальних (фахових) :

- Здатність до попередження забруднення довкілля та кризових явищ і процесів.
- Здатність здійснювати контроль за забрудненням повітряного басейну, водних об'єктів, ґрунтового покриву та геологічного середовища.
- Здатність до проектування систем і технологій захисту навколишнього середовища та забезпечення їх функціонування.
- Здатність до управління (розміщення і утилізація) відходами.
- Здатність до забезпечення екологічної безпеки.
- Здатність оцінювати вплив промислових об'єктів та інших об'єктів господарської діяльності на довкілля.

Програмні результати вивчення дисципліни «Правознавство»

- Знати сучасні теорії, підходи, принципи екологічної політики, фундаментальні положення з біології, хімії, фізики, математики, біотехнології та фахових і прикладних інженерно-технологічних дисциплін для моделювання та вирішення конкретних природоохоронних задач у виробничій сфері.
- Вміти аналітично опрацьовувати іншомовні джерела з метою отримання інформації, що необхідна для розв'язання природоохоронних завдань.

- Вміти використовувати інформаційні технології та комунікаційні мережі для природоохоронних задач.
- Обґрунтовувати природозахисні технології, базуючись на розумінні механізмів впливу людини на навколишнє середовище і процесів, що відбуваються у ньому.
- Вміти розробляти проекти з природоохоронної діяльності та управляти комплексними діями щодо їх реалізації.
- Здійснювати науково-обґрунтовані технічні, технологічні та організаційні заходи щодо запобігання забруднення довкілля.
- Вміти застосувати знання з контролю та оцінювання стану забруднення і промислових викидів, з аналізу динаміки їх зміни в залежності від умов та технологій очищення компонентів довкілля.
- Вміти застосовувати основні закономірності безпечних, ресурсоефективних і екологічно дружніх технологій в управлінні природоохоронною діяльністю, в тому числі, через системи екологічного керування відповідно міжнародним стандартам.
- Вміти обґрунтовувати ступінь відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища.
- Використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Екологічне право» студент повинен

ЗНАТИ:

- визначення головних понять курсу та структури екологічного права;
- права та обов'язки суб'єктів еколого-правових відносин;
- склад основних екологічних правопорушень;
- порядок отримання та надання екологічної інформації;
- порядок здійснення дозвільної діяльності в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки;
- особливості право-застосовної діяльності в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища;
- правові механізми регулювання діяльності в галузі використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища.

-

ВМІТИ:

- встановлювати послідовність дій у процесі застосування еколого-правових норм;
- знаходити поточну редакцію офіційного тексту належних нормативно-правових актів природоохоронній сфері;
- відповідно до процесуальних норм застосовувати право на доступ до екологічної інформації;
- здійснювати процедури, пов'язані з наданням дозволів для здійснення діяльності в сфері використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища.
- розраховувати, виходячи з нормативно-правових актів, розміри збитків, зборів, спеціальних плат у галузі використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні положення екологічного права України

Тема 1. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО ТА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ.

1. Визначення.
2. Основні поняття і терміни.
3. Роль екологічного права у здійсненні екологічної політики держави.
4. Основні положення екологічного права.
5. Основні напрями державної екологічної політики.

Тема 2 .ПРЕДМЕТ, ДЖЕРЕЛА І СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА.

1. Предмет і методи екологічного права.
2. Об'єкти екологічного права.
3. Джерела екологічного права.
4. Поняття та ознаки екологічного права.
5. Мета екологічного права.
6. Принципи екологічного права.
7. Функції та норми екологічного права.
8. Система екологічного права.

Тема 3 .ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН.

1. Поняття екологічних прав громадян.
2. Види екологічних прав громадян.
3. Гарантії екологічних прав громадян та їх форми захисту.
4. Конституційні екологічні права громадян.
5. Обов'язки громадян у галузі екології.

Тема 4 .ПРАВО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.

1. Право природокористування.
2. Принципи права природокористування.
3. Суб'єкти та об'єкти права природокористування.
4. Права і обов'язки природокористувачів.
5. Особливості орендних правовідносин природокористування.
6. Права і обов'язки суб'єктів орендних правовідносин природокористування.
7. Підстави виникнення та припинення права природокористування.

Тема 5. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ

1. Поняття права власності на природні ресурси.
2. Форми права власності на природні ресурси.
3. Підстави для виникнення відносин права власності на природні ресурси.

4. Об'єкти і суб'єкти права власності на природні ресурси.
5. Зміст права власності на природні ресурси.
6. Форми та методи забезпечення права власності на природні ресурси.
7. Припинення права власності на природні ресурси.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ

1. Поняття управління в галузі екології.
2. Функції управління в галузі екології.
3. Система органів управління в галузі екології.

Тема 7. ЗАКОНОДАВЧЕ І НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

1. Законодавче та нормативно-правове регулювання в сфері охорони природи, природокористування та екологічної безпеки.
2. Стан нормативної бази охорони природи.
3. Економічний механізм природокористування та фінансування природоохоронної діяльності.
4. Міжнародне екологічне право і співробітництво України в екологічній сфері.

Тема 8 . ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА ТА ФОРМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

1. Екологічна відповідальність.
2. Поняття екологічного правопорушення.
3. Об'єкти та суб'єкти правопорушення.
4. Цивільна правова та дисциплінарна відповідальність.
5. Адміністративна відповідальність.
6. Впровадження справ про притягнення до адміністративної відповідальності.
7. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.
8. Поняття і форми екологічної експертизи.
9. Державна екологічна експертиза.
10. Громадська екологічна експертиза.
11. Спеціалізовані екологічні експертизи.

Тема 9. ЕКОЛОГІЧНА (ПРИРОДНО-ТЕХНОГЕННА) БЕЗПЕКА І ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

1. Загальні засади екологічної безпеки.
2. Класифікація надзвичайних ситуацій.
3. Надзвичайні ситуації природного характеру.
4. Загальна характеристика проблеми Чорнобильської катастрофи.
5. Стан правового і законодавчого забезпечення зони чорнобильської катастрофи.
6. Правові основи постійного проживання населення та роль персоналу у зоні відчуження.

**Тема 10. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ:
ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ, ВІДТВОРЕННЯ І ОХОРОНИ ЛІСІВ ТА
ТВАРИННОГО СВІТУ.**

1. Завдання лісового законодавства України.
2. Права та обов'язки лісокористувачів.
3. Контроль за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів.
4. Право використання лісових ресурсів.
5. Плата за використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду.
6. Державний облік лісового фонду.
7. Відповідальність за порушення лісового законодавства.
8. Завдання законодавства України про охорону, викорип стання і відтворення тваринного світу.
9. Об'єкти тваринного світу.
10. Основні вимоги та принципи охорони, раціонального користання і відтворення тваринного світу.
11. Права та обов'язки громадян при використанні ектів тваринного світу.
12. Права та обов'язки користувачів об'єктами тваринного світу.
13. Охорона тваринногосвіту.
14. Контроль у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.
15. Відповідальність за порушення законодавства про охорону, використання і відтворення тваринного світу.

**Тема 11. ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИМ ФОНДОМ
УКРАЇНИ**

1. Поняття і правова класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
2. Загальна характеристика права користування природно-заповідним фондом.
3. Особливості природокористування в заповідниках.
4. Правове забезпечення ефективності природокористування природно-заповідним фондом.
5. Порядок надання дозволів на користування об'єктами природно-заповідного фонду.
6. Особливості охорони природно-заповідного фонду.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Публічне право												
Тема 1. Екологічне право та екологічна політика держави.	9	2	2	-	-	5						
Тема 2. Предмет, джерела і система екологічного права Екологічні права і обов'язки громадян	9	2	2	-	-	5			-	-		
Тема 3. Право природокористування												
Право власності на природні ресурси. Правові засади управління в галузі екології	14	2	6	-	-	6						
Разом за змістовим модулем 1	32	6	10	-	-	16						
Змістовий модуль 2. Приватне право												
Тема 4. Законодавче і нормативно-правове регулювання та економічний механізм у галузі охорони довкілля	9	2	2	-	-	5						
Тема 5. Екологічна відповідальність за порушення природоохоронного законодавства як засіб реалізації екологічного права та форми екологічної експертизи	11	2	4	-	-	5						
Тема 6. Екологічна (природно-техногенна) безпека і правові та соціальні проблеми чорнобильської катастрофи	9	2	2	-	-	5						
Тема 7. Механізм забезпечення охорони довкілля: правовий режим використання, відтворення і охорони лісів та тваринного світу	10	1	4	-	-	5						

Тема 8. Право користування природно-заповідним фондом України	11	2	4	-	-	5					
Тема 9. Екологічне право та екологічна політика держави.	8	1	2	-	-	5					
Разом за змістовим модулем 2	58	10	18			30					
Усього годин	90	16	28	-	-	46					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Екологічне право та екологічна політика держави.	2	-
2	Тема 2. Предмет, джерела і система екологічного права Екологічні права і обов'язки громадян	2	-
3	Тема 3. Право природокористування. Право власності на природні ресурси. Павові засади управління в галузі екології	6	-
4	Тема 4. Законодавче і нормативно-правове регулювання та економічний механізм у галузі охорони довкілля	2	-
5	Тема 5. Екологічна відповідальність за порушення природоохоронного законодавства як засіб реалізації екологічного права та форми екологічної експертизи	4	-
6	Тема 6. Екологічна (природно-техногенна) безпека і правові та соціальні проблеми чорнобильської катастрофи	2	-
7	Тема 7. Механізм забезпечення охорони довкілля: правовий режим використання, відтворення і охорони лісів та тваринного світу	4	-
8	Тема 8. Право користування природно-заповідним фондом України	4	-
9	Тема 9. Екологічне право та екологічна політика держави.	2	-
	Разом	28	

6. Теми лабораторних занять

Навчальним планом лабораторні заняття не передбачено.

7. Самостійна робота

Самостійне вивчення правознавства неможливе без використання літературних джерел. У наш час знайомство з літературою навіть із самого вузького питання становить нелегке й досить трудомістке завдання. Правознавство за період свого існування нагромадило величезну кількість літературних джерел - підручників і навчальних

посібників, монографій та журнальних статей, публікацій. Тому раціональна організація вивчення літератури курсу особливо необхідна.

Для ефективного використання літератури й виконання позааудиторної контрольної роботи варто вести конспект підручників. Конспектування інших літературних джерел має рекомендаційний характер. За підручником конспектуються лише ті питання, які через обмежене число лекцій та практичних занять не знайшли відбиття в лекційних конспектах й у зошитах для практичних занять. На лекціях і практичних заняттях розглядається найбільш складний матеріал, представлений у питаннях для самопідготовки, які наведені до кожної теми курсу. Усі інші питання, викладені в запропонованому підручнику конспектуються в зошиті для самостійних робіт.

Треба ознайомитися спочатку з основною (підручниками й навчальними посібниками), а потім з прикладною (монографіями і статтями) літературою. При цьому важливо вивчити насамперед книги, а потім статті (у першу чергу останніх років видання) - вітчизняні й закордонні.

Матеріал для конспектування доцільно оформляти в такій послідовності:

- 1) назва вивченої теми курсу;
- 2) конспект робіт з питань правознавства (з вказівкою назви й сторінок першоджерела);
- 3) конспект вказаних вище питань підручника (випишують їхні заголовки і сторінки підручника);
- 4) конспект(за вибором студента) інших літературних джерел з даної теми (при цьому вказують їхніх авторів, назву, рік і місце видання, сторінки).

8. Методи навчання

Сьогодні вже неможливо викладати дисципліни традиційно, коли у центрі навчального процесу знаходиться викладач, а студенти мовчки сприймають матеріал, слухають пояснення на лекціях або звітують на семінарських і практичних заняттях, виконують контрольні завдання, складають заліки, іспити, одержують оцінки за ті знання і навички, які набули у процесі навчання.

Впровадження інтерактивних методик у викладання дисципліни дає змогу докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Студент стає співавтором лекції, семінарського заняття тощо. Підхід до учня, який знаходиться у центрі процесу навчання, ґрунтується на повазі до його думки, на спонуканні до активності, на заохоченні до творчості.

Даний метод навчання полягає насамперед у підвищенні навчально-виховної ефективності занять, і як наслідок - у значному зростанні рівня реалізації принципів свідомості, активності та якості знань, умінь і навичок, які набули учні. У працях зарубіжних педагогів цей новий підхід має назву "*навчання за методом участі*", "*кооперативне навчання*", коли створюється можливість обговорення кожної проблеми, доведення, аргументування власного погляду. Це сприяє не лише глибшому розумінню навчального матеріалу, а й розвитку мислення та мовлення. *Інтерактивне навчання* у вищій школі передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів.

При викладанні дисципліни «*Основи правознавства*» використовуються наступні форми навчальної діяльності: фронтальна, парна, індивідуальна та групова.

Найпоширенішою є групова форм, яка є формою організації навчання в малих групах учнів, об'єднаних загальною навчальною метою за опосередкованого керівництва викладачем і в співпраці з учнями. Викладач у груповій навчальній діяльності керує роботою кожного студента опосередковано, через завдання, які він пропонує групі та які регулюють діяльність студентів.

Стосунки між викладачем та студентом набувають ознак співпраці, тому що педагог безпосередньо втручається у роботу груп тільки в тому разі, якщо в студентів виникає запитання і вони самі звертаються по допомогу до викладача. Це їхня спільна діяльність. Групова навчальна діяльність не ізолює учнів один від одного, а навпаки, дає змогу реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги й співпраці. Відомо, що студентам буває психологічно складно звертатися за поясненням до викладача і набагато простіше - до ровесників.

При викладанні лекційного матеріалу обов'язковим є використання презентацій що є гарною наочністю для студентів та дозволяє краще засвоїти матеріал.

9. Методи контролю

Поточний модульний контроль передбачає наступне - студент, відповідно до затвердженої робочої навчальної програми з дисципліни, виконує певні види навчальної роботи (відповідь на семінарських заняттях, реферат, кросворд, тестові завдання тощо), передбачені в кожному змістовному модулі, і захищає їх результати у встановлені терміни.

Оцінювання виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах за багатобальною та національною шкалою. При цьому можуть бути передбачені як заохочувальні так і "штрафні" бали (наприклад, за додержання встановлених термінів виконання різних видів навчальної роботи тощо).

Виконаний вид навчальної роботи зараховується студенту, якщо він отримав необхідну кількість балів, встановлену для дисципліни.

Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи в межах даного модуля, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний (модульний) контроль												Сума	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							Змістовий модуль 3		100
T1	T2	T3	МК1	T4	T5	T6	T7	T8	T9	МК2	T10	МК3	
5	5	5	15	5	5	5	5	5	5	15	5	20	

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Коваленко-Чукіної І.Г. Екологічне право. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин 183 Технології захисту навколишнього середовища./ І.Г Коваленко-Чукіної– Умань: УНУС, 2019. – 18с.
- 2.Коваленко-Чукіної І.Г. Екологічне право. Методичні вказівки до підготовки і проведення семінарських занять для студентів факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин 183 Технології захисту навколишнього середовища./ І.ГКоваленко-Чукіної– Умань: УНУС, 2019. – 35с.
3. Коваленко-Чукіної І.Г Методичний посібник-практикум з курсу «Екологічне право» для студентів заочної форми навчання факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин 183 Технології захисту навколишнього середовища./ І.ГКоваленко-Чукіної– Умань: УНУС, 2019. – 25с.

Рекомендована література Базова

1. Андрейцев В.І. Екологічне і земельне право України. Практикум для студ. юридичних вузів і ф-тів. – К.: Юрінком Інтер, 1998. — 272с.
2. Баб'як О.С. та ін. Екологічне право України: Навч. посіб. для вузів / О.С.Баб'як, П.Д.Біленчук, Ю.О.Чирва; Європ. ун-т упр., безпеки та інформ.-правових технол.; Ф-т охорони навколишнього середовища; Юрблагодійконсолитнг. — К.: Атака, 2001. — 216с.

3. Екологічне законодавство України: Законодавчі акти. Ч.1. / Упоряд. В.І.Андрейцев, М.І.Залудяк, П.І.Лапечук. — Полтава: Полтавський літератор, 1997. — 648с.
4. Екологічне право: Особлива частина: Підруч. для студ. юридичних вузів і факультетів: Повний акад. курс / За ред. В.І.Андрейцева. — К.: Істина, 2001. — 544с.
5. Екологія і закон: екологічне законодавство України: Зб. У 2-х кн. / За ред. В.І.Андрейцева. — Кн.1. — 704с., Кн. 2. — 576с.
6. Экологическое законодательство Украины. — Вып.1. — Х.: Консум, 1996.— 192с.
7. Малишко М.І. Екологічне право України: Навч. посіб. / За ред. В.З. Янчука. — К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2001. — 392с.

Додаткова

1. Андрейцев В. Право громадян на екологічну безпеку: превентивні гарантії реалізації та захисту // Право України.— 2001. — №12. — С. 15-20.
2. Барбашова Н. Право на безпечне середовище: проблеми промислово розвинутого регіону // Право України. — 2006. — №1. — С.121.
3. Грицкевич С. Екологічні права в системі конституційних прав людини // Право України.— 2001. — №8. — С. 54-56.
4. Денисов О. Чиї дрівця у глобальній «топці»? // Голос України. —2002. — 4 вересня. — С.8.
5. Заржицький О. Регіональна екологічна політика як об'єкт правового регулювання. // Право України.— 2003. — №10. — С. 56-59.
6. Корнякова Т. Покарання як міра відображення ступеня тяжкості та суспільної небезпечності злочинів у сфері довкілля // Право України. — 2008. — №8. — С. 92.
7. Костецький В. Конституційне регулювання охорони довкілля: український та світовий досвід // Право України.—2003.— №10.— С. 49-55.
8. Кравченко С., Андрусевич А. Розвиток екологічних прав людини у міжнародному праві // Право України.— 2001. — №2. — С. 133-136.
9. Лазаренко Я. Співвідношення стану довкілля, здоров'я населення та природоохоронного законодавства як показник якісного забезпечення екологічної безпеки в Україні // Право України. — 2008. — № 7. — С. 61.
10. Лазаренко Я. Використання та відтворення тваринного світу: стан і перспективи правового регулювання // Право України. — 2007. — № 11. — С.48.
11. Лозанський О. Правове регулювання водопостачання // Право України. — 2005. — №12. — С.68.
12. Плотнікова О. Еколого-правові норми в соціальних системах // Право України.— 1999. — №1.
13. Поліщук Г. Кримінально-правова характеристика злочинів проти довкілля. // Право України.— 2003. — №3. — С. 80-85.
14. Решетник Л. Деякі питання відшкодування моральної шкоди, заподіяної порушенням екологічних прав громадян // Право України.— 2001. — №9. — С. 18-20.
15. Решетник Л. Правові проблеми юридичної відповідальності в галузі екології. // Право України.— 2003. — №8. — С. 81-85.
16. Рябченко Я. Загальні засади використання надр для геологічного вивчення // Право України. — 2006. — №7. — С.68.
17. Семчик В. Ще раз про право власності на землю // Голос України. — 2002. — 9 серпня. — С.5.
18. Степанов В. Реалізація екологічних прав громадян в Україні // Право України. — 2005. — №9. — С.28.
19. Тихий П. Дика фауна як об'єкт екологічних правовідносин // Право України.— 1999. — №2.
20. Ткаченко О. Застосування принципу верховенства права в регулюванні еколого-правових відносин: деякі аспекти. // Право України.— 2004. — №1. — С. 78-80.

21. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. — К., 1998. — 224с.
22. Шем'яков О. Правова охорона надр: поняття та проблеми // Право України.— 2002. — №2. — С. 111-114.
23. Юрескул в. Практичне значення теоретичного визначення побутових відходів // Право України. — 2008. — № 4. — С. 37.
24. Юрескул В. Визначення відходів за законодавством України та шляхи його вдосконалення // Право України. — 2007. — № 8. — С. 39.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України "Урядовий портал України". – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
3. Портал Лига Закон : Законы Украины, последние новости Украины. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua/>.
4. Офіційний сайт Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. – Режим доступу:<http://www.legality.kiev.ua/>.

